

Oponentský posudek disertační práce

Autor: MUDr. Petra Hájková

Název: Myokardiální rukávce plicních žil a fibrilace síní

Oponent: Doc. MUDr. Viera Povýšilová, CSc

Disertační práce MUDr. Petry Hájkové je založena na prospektivním vyšetření nekroptického souboru 100 srdcí pacientů pitvaných na Fingerlandově ústavu patologie v letech 2002 - 2005. Zkoumaný soubor zahrnuje 50 pacientů s klinickou anamnézou déletrvajících fibrilací síní a kontrolní skupinu 50 pacientů s anamnézou sinusového rytmu. Studie je zaměřena na sledování zvláštní srdeční struktury, tzv. myokardiálních rukávců plicních žil (MRPŽ), které jsou tvořeny výběžky myokardu levé síně na plicní žíly. Hlavním cílem disertační práce bylo zjištění možného vztahu mezi předpokládaným výskytem srdečního amyloidu v rukávcích plicních žil a fibrilací síní, a to korelací klinických, histologických a imunohistochemických údajů.

Pro zajištění maximálně možné objektivity bylo morfologické vyšetření provedeno bez znalosti klinického stavu pacienta a potřebné anamnestické údaje doplnil klinický lékař – kardiolog až potom, kdy autorka zhodnotila své výsledky v morfologické části studie.

Celkově předložená práce obsahuje 80 stran textu včetně 8 tabulek, 4 sloupcových grafů a 29 obrázků, mezi nimiž je kromě 3 převzatých vyobrazení 19 mikrofotografií, 1 histotopogram, 2 makrofotografie a 4 schemata. Práci doplňuje 154 literárních odkazů.

Výsledky potvrdily nález myokardiálních rukávců téměř u 90% plicních žil a charakter této struktury byl v obou sledovaných skupinách vyšetřovaných srdcí (od pacientů s fibrilací síní i od pacientů se sinusovým rytmem) stejný. Ani výskyt amyloidu (izolovaný síňový amyloid – IAA) v myokardiálních rukávcích neprokázal statisticky významné rozdíly. Překvapivě univerzálním nálezem však byla přítomnost jizvení ve všech myokardiálních rukávcích a toto jizvení dosahovalo statisticky významně vyššího stupně ve skupině pacientů s fibrilací síní. Objasnit původ tohoto jizvení se autorka pokusila nástřikem koronárních tepen u 5 srdcí, závislost jizvení v této lokalizaci na stupni aterosklerotických změn velkých subepikardiálních arterií se však nepodařilo prokázat. Nástřik však přinesl jednoznačný průkaz, že myokardiální rukávce plicních žil jsou zásobeny koronárními arteriemi a byl vysloven předpoklad, že se jedná o důsledek povšechně hypoxického poškození struktur na terminálním konci koronárního řečiště.

Předložená práce představuje dosud nejrozsáhlejší nekroptickou studii ve světové literatuře, zaměřenou na výzkum myokardiálních rukávců plicních žil. Jedná se o velmi aktuální téma, neboť tato morfologická struktura při rutinním nekroptickém vyšetřování v současnosti zcela uniká pozornosti. Autorka upozornila na patologické změny, vyskytující se zejména ve vyšších věkových skupinách, které se mohou výrazně uplatňovat při vzniku poruch srdečního rytmu u starších osob.

K odběru materiálu i makroskopickému posouzení vzorků byl vypracován a standardizován speciální postup, vyžadující jemnou preparaci i přesnou anatomickou orientaci. Metoda parafinového zpracování vzorků byla rovněž modifikována tak, aby se zachovala možnost topografické identifikace jednotlivých struktur i v histologických řezech, u nichž kromě histologického barvení byly využity i imunohistochemické metody. Postmortální nástřik koronárního řečiště u vybraných srdcí umožnil sledovat cévní zásobení myokardiálních rukávců.

V předložené studii bylo poprvé prokázáno, že myokardiální rukávce ve stěně plicních žil jsou součástí cévního povodí, zásobeného z koronárních tepen. Práce se také jako první zabývá přítomností amyloidu (IAA) v myokardiálních rukávcích a jako první systematicky sleduje stupeň jizvení, jež je ve vyšších věkových kategoriích univerzálním nálezem. Největší přínos práce lze vidět v pečlivé korelaci s klinickými nálezy, kdy byl zaznamenán vztah stupně jizvení k fibrilaci síní. Lze souhlasit se závěrem autorky, že časté patologické změny u starších pacientů, jako amyloidóza a jizvení myokardiálních rukávců, představují arytmogenní prostředí pro možný vznik fibrilace síní.

Podle mého názoru stanovený cíl práce byl jednoznačně splněn a studie přináší nové poznatky, na něž může navazovat jak patolog, tak i kardiolog. Disertační práci MUDr. Petry Hájkové: „Myokardiální rukávce plicních žil“ proto doporučuji k obhajobě.

V Praze 15. ledna 2007

Doc. MUDr. Viera Povýšilová, CSc